

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра соціальної роботи та педагогіки вищої школи

СИЛАБУС
нормативної навчальної дисципліни
«Охорона праці в галузі соціальної роботи»

підготовки бакалавра

Спеціальності 232 Соціальне забезпечення
освітньо-професійної програми Соціальне забезпечення

Силабус навчальної дисципліни **«Охорона праці в галузі соціальної роботи»** підготовки бакалавра, галузі знань 23 Соціальна робота, спеціальності 232 Соціальне забезпечення, за освітньо-професійною програмою Соціальне забезпечення

Розробник: Корпач Надія Іванівна, кандидат педагогічних наук, доцент

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи протокол № 12 від 13 січня 2021 р.

Завідувач кафедри:

доц. Чернета С. Ю.

I. Опис навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни «Охорона праці в галузі соціальної роботи» підготовки бакалавра.

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	Галузі знань - 23 Соціальна робота. Спеціальності - 232 Соціальне забезпечення. Освітня програма - Соціальне забезпечення. Освітній ступінь - бакалавр	Нормативна
Кількість годин/кредитів: 120/4		Рік навчання: 1
		Семестр: 2-ий
		Лекції: 30 год.
ІНДЗ: є		Практичні (семінарські): 30 год.
		Самостійна робота: 52 год.
		Консультації: 8 год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання: українська		

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові - Корпач Надія Іванівна

Науковий ступінь - кандидат педагогічних наук.

Вчене звання - доцент.

Посада - доцент кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи.

Контактна інформація - Korpach_N@ukr.net

Дні занять згідно електронного розкладу - <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис дисципліни

Анотація курсу. Навчальна дисципліна «Охорона праці в галузі соціальної роботи» є нормативною та складена відповідно до навчального плану підготовки бакалавра освітньо-професійної програми «Соціальне забезпечення» за спеціальністю 232 Соціальне забезпечення галузі знань 23 Соціальна робота. Дисципліна вивчається студентами на I курсі в другому семестрі. Формою контролю є залік. На вивчення дисципліни відведено 4 кредитів (120 годин), у тому числі: 30 годин лекційних, 30 год. практичних, 8 год. консультацій та 52 год. самостійної роботи.

Зміст навчальної дисципліни висвітлює міжнародні норми в галузі охорони праці; систему управління охороною праці в організації; основи законодавства України з охорони праці і, на цій підставі, засвоєння комплексу законодавчих, адміністративних, інженерно-технічних та санітарно-гігієнічних заходів, що спрямовані на профілактику травматизму в професійній діяльності.

Мета і завдання навчальної дисципліни. Мета навчальної дисципліни - формування в майбутніх фахівців знань про стан і проблеми охорони праці загалом і галузі соціальної роботи зокрема, методів і засобів забезпечення умов виробничого середовища і безпеки праці згідно чинного законодавства та нормативно-правових актів.

Завдання навчальної дисципліни - ознайомити студентів із системою управління охороною праці в організації; особливістю страхування від нещасного випадку та професійного захворювання; розглянути: міжнародні норми в галузі охорони праці; законодавство України з охорони праці; шкідливі та небезпечні чинники виробничого середовища, важкість та напруженість трудового процесу; чинники, які можуть спричинити професійні захворювання; шляхи зниження тяжкості та напруженості трудового процесу; основні напрями попередження виробничого травматизму.

Результати навчання (компетентності). Вивчення навчальної дисципліни «Охорона праці в галузі соціальної роботи» передбачає формування таких компетентностей: *інтегральна компетентність* – здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов. *Загальні компетентності*: ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов’язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК4. Здатність планувати та управляти часом. ЗК5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК6. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово у професійній діяльності. ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. ЗК9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК10. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК12. Здатність працювати в команді. ЗК13. Здатність до міжособистісної взаємодії. ЗК14. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети. ЗК15. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов’язків. ЗК16. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Фахові компетентності: ФК2. Знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та соціального забезпечення. ФК14. Здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері.

Програмні результати навчання. ПР33. Використовувати базові знання про принципи державної соціальної політики та шляхи соціального забезпечення населення. ПР34. Застосовувати засоби соціально-правової політики в сфері соціального захисту, базові знання з юриспруденції та законодавства України в галузі соціального забезпечення. ПРУ1. Застосовувати методи збору інформації: аналіз документів, опитування та спостереження. ПРУ2. Вміння застосовувати статистичну, методичну та нормативну базу системи соціального захисту населення. ПРУ7. Застосовувати нормативно-правову базу в захисті прав та свобод різних соціальних груп населення. ПРУ8. Демонструвати уміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей. ПРК1. Використовувати усну та письмову комунікацію українською мовою для здійснення професійної діяльності. ПРК2. Виявляти готовність до взаємодії з колегами по роботі, приймати управлінські рішення в організації роботи виконавців. ПРК3. Пояснювати актуальні процеси у соціальній сфері та соціальному забезпеченні. ПРК4. Ефективно працювати як індивідуально, так і у складі міждисциплінарної команди фахівців. ПРАіВ1. Визначати соціальні проблеми та потреби і причини їх виникнення, тенденції розвитку, наслідки, соціальний стан певних категорій населення. ПРАіВ3. Приймати практичні рішення для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки.

До кінця навчання студенти будуть компетентними у таких питаннях: аналізувати та застосовувати в майбутній професійній діяльності законодавчі акти з охорони праці; дотримуватися вимог нормативно-правових документів з охорони праці в професійній діяльності; створювати безпечні та психологічно комфортні умови праці; уміти запобігати виникненню небезпечних та надзвичайних ситуацій; виявляти джерела, фактори та види

виробничих небезпек та вживати заходи для запобігання їх наслідків; користуватися засобами контролю параметрів безпеки та умов праці; здійснювати контроль за станом охорони праці на робочих місцях.

IV. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	*Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Законодавчо-нормативна база охорони праці та забезпечення умов виробничого середовища і безпеки праці в галузі соціальної роботи						
Тема 1. Поняття охорони праці та її роль у підготовці майбутніх фахівців з вищою освітою	12	2	2	8		УО, Д, ОЗСР, СТ, 2 б.
Тема 2. Міжнародні норми в галузі охорони праці	16	4	2	8	2	УО, Д, ОЗСР, СТ 2 б.
Тема 3. Законодавчо-нормативна база з питань охорони праці	10	2	2	6		УО, Д, ОЗСР 2 б.
Тема 4. Система управління охороною праці. Навчання працівників та перевірка знань з питань охорони праці	10	2	4	2	2	УО, Д, ОЗСР, СТ 4 б.
Тема 5. Травматизм та професійні захворювання в галузі. Розслідування нещасних випадків	12	4	4	2	2	УО, Д, ОЗСР, СТ 4 б.
Тема 6. Соціальне страхування від нещасного випадку та професійного захворювання на виробництві	10	2	2	6		УО, Д, ОЗСР, СТ 2 б.
Тема 7. Аналіз умов праці у галузі за показниками шкідливості та небезпечності чинників виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу	14	6	4	4		УО, Д, ОЗСР, СТ 4 б.
Тема 8. Вимоги безпеки до місць виконання роботи	12	4	2	4	2	УО, Д, ОЗСР, СТ 2 б.
Тема 9. Характеристика роботи користувачів комп'ютерів з точки зору охорони праці	10	2	4	4		УО, Д, ОЗСР, СТ 4 б.
Тема 10. Актуальні проблеми охорони праці	14	2	4	8		УО, Д, ОЗСР, СТ 4 б.
ІНДЗ						10
Модульна контрольна робота						60
Разом за модулем 1	120	30	30	52	8	100
Всього годин / Балів	120	30	30	52	8	100

• Форма контролю: УО – усне опитування (обговорення питань за планом лекції), Д - доповідь, Е - есе, СТ – складання тестів до тем лекцій (виконуються при дистанційному навчанні), Т – тестування; ОЗСР (обговорення завдань самостійної роботи), КР – модульна контрольна робота.

Завдання для самостійного опрацювання

Тема 1. Поняття охорони праці та її роль у підготовці майбутніх фахівців з вищою освітою.

1. Написати есе на тему «Роль та значення початкової дисципліни з охорони праці для фахівців соціальної сфери».

Тема 2. Міжнародні норми в галузі охорони праці.

1. Написати есе на тему «Доцільність врахування міжнародних норм охорони праці у вітчизняному законодавстві».

Тема 3. Законодавчо-нормативна база з питань охорони праці.

1. Написати есе на тему «Роль профспілок у сфері охорони праці».

Тема 4. Система управління охороною праці. Навчання працівників та перевірка знань з питань охорони праці.

1. Скласти глосарій керуючись Типовим положенням про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці.

Тема 5. Травматизм та професійні захворювання в галузі. Розслідування нещасних випадків.

1. Описати причини травм та професійних захворювань у соціальних працівників.

Тема 6. Соціальне страхування від нещасного випадку та професійного захворювання на виробництві.

1. Скласти глосарій керуючись Законом України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Тема 7. Аналіз умов праці у галузі за показниками шкідливості та небезпечності чинників виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу.

1. Написати есе на тему «Як запобігти професійному вигоранню соціальному працівнику».

2. Написати есе на тему «Мобінг на робочому місці – загроза психічному здоров'ю людини».

Тема 8. Вимоги безпеки до місць виконання роботи.

1. Скласти глосарій керуючись наказом Міністерства надзвичайних ситуацій України від 25.01.2012 № 67 Про затвердження Загальних вимог стосовно забезпечення роботодавцями охорони праці.

Тема 9. Характеристика роботи користувачів комп'ютерів з точки зору охорони праці.

1. Скласти пам'ятку для роботи на ПК.

Тема 10. Актуальні проблеми охорони праці.

1. Проаналізувати наукову статтю (на вибір студента) з проблеми охорони праці.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента. Присутність студента на заняттях є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття навчальної дисципліни. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. Студенти зобов'язані дотримуватися строків, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

Політика щодо академічної доброчесності. Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися навчальної етики, гуманно ставитися до учасників процесу навчання, бути зваженим, уважним та дотримуватися дисципліни й часових (строкових) параметрів освітнього процесу.

Критеріями оцінки усних відповідей є:

- ґрунтовність теоретичних знань з дисципліни;
- повнота розкриття питання;
- упевненість, переконливість суджень;
- уміння аргументувати думку;

- уміння порівнювати, робити потрібні висновки та узагальнення;
- логічність викладання думки, володіння культурою мовлення.

Для виконання письмових завдань:

- повнота розкриття питання;
- цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки;
- граматична та стилістична грамотність письмової роботи.

Поточний контроль здійснюється у формі опитування та перевірки результатів засвоєння знань таким чином:

Оцінка «відмінно»: повний, правильний, послідовний, зв'язний, обґрунтований виклад питання, що супроводжується наведенням прикладів; правильні вичерпні відповіді на додаткові питання викладача, що мають мету з'ясувати ступінь розуміння студентом матеріалу, що ним викладається.

Оцінка «добре»: студент дає правильний, повний виклад змісту матеріалу, але на додаткові контрольні питання, які ставить викладач для з'ясування глибини розуміння і вміння орієнтуватися в явищах і процесах, відповідає лише з деякою допомогою викладача чи колег; при правильному і в цілому зв'язному викладі матеріалу, студент припускає у відповіді неточності, які виправляє сам або при першому зауваженні викладача; недостатньо вичерпні відповіді на додаткові запитання викладача.

Оцінка «задовільно»: студент виявляє знання і розуміння основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає суттєві помилки і усвідомлює їх тільки після повторної вказівки викладача; студент виявляє незнання значної частини навчального матеріалу, нелогічно і невпевнено його викладає, у відповіді мають місце заминки і перерви, не може пояснити проблему, хоча і розуміє її; викладає матеріал не достатньо логічно й послідовно.

Оцінка «незадовільно»: студент припускається грубих помилок при викладі матеріалу і не виправляє ці помилки навіть при вказівці на них викладача; виявляє повне незнання і нерозуміння навчального матеріалу і як наслідок цього – повна відсутність навичок як в аналізі явищ, так і у подальшому виконанні практичних завдань.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. На практичних заняттях присутність здобувачів вищої освіти є обов'язковою, важливою також є їх участь в обговоренні питань теми. Пропущені заняття мають бути відпрацьовані студентом у години проведення консультацій викладача дисципліни згідно графіку (за окремих обставин он-лайн). Це ж стосується й студентів, які не виконали завдання або показали відсутність знань. Завдання, які не виконані своєчасно без поважних причин, оцінюються нижчою кількістю балів (на 0,5 б.). За певних обставин навчання може проходити також в он-лайн формі (за погодженням з деканатом).

Терміни проведення практичних занять та підсумкового контролю – згідно розкладу навчальних занять на семестр; модульного контролю – після останнього практичного заняття.

Модульний контроль з дисципліни «Охорона праці в галузі соціальної роботи» проводиться 1 раз на семестр, і включає проведення контрольного заходу за всіма темами змістовного модуля у формі тестування. До контрольних заходів допускаються всі студенти незалежно від результатів поточного контролю. Для студента, який не з'явився на контрольну модульну роботу її відпрацювання є обов'язковим.

Написання есе. Есе – як твір-міркування невеликого обсягу з вільною композицією, що виражає індивідуальні враження, міркування з конкретного питання, проблеми й свідомо не претендує на повноту й вичерпне трактування теми. Рекомендований обсяг есе – 1-2 сторінок. Есе має містити вступну частину, основну частину, висновки.

В оцінюванні будуть враховані: повнота аргументації (за чи проти); грамотність оформлення.

Індивідуально-дослідне завдання (ІНДЗ).

Розробити **Інструкцію з охорони праці та безпеки життєдіяльності для соціальних працівників**. Інструкція має містити: загальні положення; вимоги безпеки праці перед початком роботи; вимоги безпеки під час роботи; вимоги безпеки після закінчення роботи; вимоги безпеки в аварійних та небезпечних ситуаціях. Обов'язковими структурними компонентами реферату є: титульна сторінка (з вказівкою кафедри, теми, групи, прізвища та імені студента, року виконання)..

V. Підсумковий контроль

Підсумковий (семестровий) контроль.

Підсумковим контролем з дисципліни «Охорона праці в галузі соціальної роботи» є залік. Підсумковий контроль виставляється як сума балів за видами навчальної роботи студента: аудиторна, самостійна та контрольна робота студента.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна

1. Березуцький В. В., Бондаренко Т. С., Валенко Г. Г. Основи охорони праці / за ред. проф. В. В. Березуцького. Харків : Факт, 2005. 480 с.
2. Гандзюк М. П., Желібо Є. П., Халімовський М. О. Основи охорони праці : підручник для вищ. навч. закл. / за ред. М. П. Гандзюка. Київ : Каравела, 2013. 407 с.
3. Геврик Є. О. Охорона праці: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Ніка-Центр, 2005. 294 с.
4. Жидецький В. Ц. Основи охорони праці : підручник. Львів : УАД, 2006. 336 с.
5. Катренко Л. А., Кіт Ю. В., Пістун І. П. Охорона праці. Курс лекцій. Практикум : навч. посіб. Суми: Університетська книга, 2009. 540 с.
6. Охорона праці в галузі : Конспект лекцій / укл. : Сівак В. К., Солодкий В. Д., Пантелюк І. М. Чернівці : Чернівецький нац.ун-т, 2010.
7. Охорона праці в галузі природничих наук : навч.-метод.посіб. / [Укладачі: В. І. Кошель, Г. П. Сав'юк, Б. С. Дзундза]. Івано-Франківськ : НАІР, 2018. 150 с.

Додаткова

8. Березуцький В. В., Бондаренко Т. С., Васильковець Л. А. Лабораторний практикум з курсу «Основи охорони праці» / за ред. В. В. Березуцького. Харків : Факт, 2005. 348 с.
9. Запорожець О. І., Протоєрейський О. С., Франчук Г. М., Боровик І. М. Основи охорони праці. Підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 264 с.
10. Ткачук К. Н., Зацарний В. В., Сабарно Р. В., Каштанов С. Ф., Мітюк Л. О., Третякова Л. Д., Ткачук К. К., Чадюк А. В. Охорона праці та промислова безпека : навч. посіб. / за ред. К. Н. Ткачука і В. В. Зацарного. Київ. 2009 с.
11. Харченко С. Я., Краснова Н. П. Робота соціального педагога з дітьми девіантної поведінки. Харків : Вид. група «Основа», 2012. 143 с.

Ресурси мережі Інтернет

12. Міжнародний стандарт SA 8000 «Соціальна відповідальність». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0015697-07#Text>

13. Положення про порядок трудового і професійного навчання неповнолітніх професіям, пов'язаним з роботами із шкідливими та важкими умовами праці, а також з роботами підвищеної небезпеки ; наказ від 30.12.94 № 130. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0014-95>
14. Про затвердження Випуску 80 "Соціальні послуги" Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників : Документ v0518739-17. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0518739-17#Text>
15. Про затвердження Класифікатора розподілу травм за ступенем тяжкості : наказ міністерство охорони здоров'я України 04.07.2007 N 370 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0902-07#Text>
16. Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві : постанова кабінет міністрів України від 17 квітня 2019 р. № 337 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/337-2019-%D0%BF#Text>
17. Про затвердження Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці та Переліку робіт з підвищеною небезпекою : наказ від 26.01.2005 № 15. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0231-05#Text>
18. Про охорону праці : Закон України від 1992 р. № 49. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text>
19. Про соціальний діалог в Україні : Закон України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 28, ст.255) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2862-17#Text>
20. Стандарт ISO 26000 «Настанова по соціальній відповідальності». <https://aop.nmu.org.ua/ua/metodicki/specialist/opg/lzi/zakon/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%80%D1%82%20ISO%2026000.pdf>